

Parlamentaarased uudised

PIRET VIJAMAA
Eesti Rahvusraamatukogu
parlamendiinfo keskuse
infospetsialist

Välisriikide parlamentide uudiseid 2015. aasta aprillist novembrini. Uudistest valiku tegemisel on kasutatud BNSi, teiste uudisteagentuuride ja meediaväljaannete ning parlamentide kodulehekülgedel leiduvaid materjale.

AFGANISTAN. Juunis ründasid Talibani äärmuslased parlamenti alamkoda. Rünnak korraldati ajal, mil parlamendile esitleti kaitseministri kandidaati. Kallaletungi algul õhkis üks äärmuslastest parlamendihoone sissepääsu juures autopommi, seejärel üritasid ülejäänud hoonesse tungida, ent julgeolekujõud tõrjusid nad tagasi. Pärast seda varjusid mässulised lähedalasuvasse hoonesse. Kõik seitse rünnaku osalenud mässulist tapeti. Parlamendiliikmed rünnakus vigi ei saanud, küll aga kõrvalised isikud.

AFP-AP-BNS, 22.06.2015, „Afganistani parlamendihoonet rünnanud seitse talibit tapeti“.

The New Indian Express, 23.06.2015, „Parliament attack: Afghan lawmakers hail security, blame Pakistan“ - <http://goo.gl/kzd7vb>

Afganistani parlament lükkas tagasi ülemkohtu kohtunikuks esitatud naiskohtunike ühingu juhi, endise alaealiste kohtu kohtuniku Anisa Rasouli

kandidatuuri. President Ashraf Ghani nimetas juuni lõpus ülemkohtu kandidaadid ja nende hulgas esimest korda ka ühe naise. Presidendi samm ei olnud aga meeltemööda Afganistani islamikonservatiividele, kelle sõnul sobivad ülemkohtu kohtunikeks ainult mehed. Rasouli sai 88, ametisse kinnitamiseks vajakuks aga 97 poolthäält.

AFP-BNS, 08.07.2015, „Afganistani parlament lükkas naiskohtuniku kandidatuuri tagasi“.

The Guardian, 08.07.2015, „First female nominee fails to win seat on Afghan supreme court“ - <http://goo.gl/w964Mb>

AMEERIKA ÜHENDRIIGID.

Terrorismivastase seaduse USA Patriot Act mõned sätted kaotasid kehtivuse 1. juunist, kuid Kongress ei suutnud seadust õigeaks ajaks muuta. Mais, s.o nädal pärast apellatsioonikohtu otsust, mis kuulutas riikliku julgeolekuagentuuri (NSA) tegevuse metaandmete kogumisel ebaseaduslikuks, kiitis Esindajatekoda NSA pealtkuulamisõigust piirava seaduse (USA Freedom Act) eelnõu 338 poolt- ja 88 vastuhäälega heaks. Senat otsustas Esindajatekoja eelnõu 67 poolt- ja 32 vastuhäälega muutmata kujul vastu võtta ja juunis allkirjastas selle president Barack Obama. Seaduse vastuvõtmisele eelnes pikaleveninud arutelu Kongressi mõlemas kodus. Seaduse alusel ei tohi NSA enam koguda terrorismiga mitteseotud isikute telefonikõnede metaandmeid, seda hakkavad tegema telefoniettevõtted. Võimudel on ligipääs konkreetset isikut või gruppi puudutavatele andmetele ainult

salajase terrorismivastase kohtu loal. Alles jäeti sätted, mis puudutavad terrorikahtlusaluste kõigi võimalike telefoniliinide pealtkuulamist. Jälgimisprogrammid töi 2013. aastal avalikkuse ette NSA endine analüütik Edward Snowden.

AP-AFP-BNS, 14.05.2015, „USA Esindajatekoja läbis NSA andmekogumisprogrammi lõpetav seadus“.

AFP-BNS, 03.06.2015, „USA president allkirjastas pealtkuulamist piirava seaduseelnõu“.

Juunis andis Kongress president Barack Obamale volitused Vaikse ookeani kaubandusleppe (TPP) üle peetavate läbirääkimiste kiireks lõpuleviimiseks ja loa esitada eelnõu Kongressile heakskiitmiseks ilma võimaluseta sinna muudatusi teha. President püüdis mitu kuud demokraate TPP kasulikkuses veenda. Esindajatekojas toetas volituste andmist 218 liiget, vastu oli 208. Senatis anti poolthääli 60 ja vastu 38. TPP hõlmab 12 riiki (nt Austraalia, Jaapan, Singapur) – 40 protsenti maailmamajandusest, kuid kõrvale jääb Hiina. Eraldi eelnõuga kehtestati tööabiprogrammid, mis peaks leevendama võimalikke mõjusid USA tööturule. Oktoobris allkirjastasid riigid leppe, mis vajab nüüd veel parlamentides ratifitseerimist.

AFP-BNS, 18.06.2015, „USA Esindajatekoda kiitis heaks presidendi kaubandusvolituse“.

The Guardian, 24.06.2015, „Barack Obama given 'fast-track' authority over trade deal negotiations“. – <http://goo.gl/A2DO4M>

Bloomberg News, 06.10.2015, „TPP trade deal: who stands to gain, suffer in Asia-Pacific“. – <http://goo.gl/swEMC1>

Juulis sõlmisid Iraan ja kuus suurriiki – USA, Suurbritannia, Prantsusmaa, Hiina, Venemaa ja Saksamaa – leppe, millega järk-järgult leevendatakse Iraanile kehtestatud sanktsioone vastutasuks riigi tuumaprogrammi piiramise eest. USA Kongressil oli alates leppe sõlmimisest 60 päeva aega selle üle hääletamiseks. Esindajatekoda lepet ei toetanud, kuid president vetostas otsuse. Kuigi vabariiklased olid leppe vastu, ei õnnestunud

neil selle tõkestamiseks Senatis vajalikku kahekolmandikulist enamust tagada; kolmandal hääletuskatsel lisati tingimus, et sanktsioonid säilivad, kuni Iraan ei tunnusta Iisraeli ega vabasta ameeriklastest pantvange. Senat toetas vabariiklaste algatust 53 häälega (vastu 45), kuid vaja oleks olnud 60 poolthäält. Lepingu kiitis heaks ka Iraani parlament ning see jõustus 18. oktoobrist.

AP-BNS, 17.09.2015, „USA Senati demokraadid blokeerisid Iraani tuumaleppe tagasilükkamise“.

U.S. Department of State, „Joint Comprehensive Plan of Action“. – <http://goo.gl/FRmzrP>

ARGENTINA. Kongress võttis enne eelolevaid presidendivalimisi vastu seaduse, millega muudetakse Argentina ettevõtete riigiosaluse müük keerukamaks, arvestades, et senine president Cristina Fernández de Kirchner ei saa rohkem kandideerida ning järgmine president on tõenäoliselt turumajanduse suhtes sõbralikumalt häälestatud. Seaduse poolt anti Saadikutekojas 127 ja vastu 84 häält. Riigiosaluse müümiseks on edaspidi vaja Kongressi kahekolmandikulist enamust. Seaduse on heaks kiitnud ka Senat. Fernández de Kirchneri riigiosaluse suurendamise poliitika peletas eemale välisinvestoreid, kuid oli Argentina elanike hulgas populaarne.

Reuters, 23.09.2015, „Argentine Congress passes law to prevent sale of state stakes in firms“. – <http://goo.gl/KmqWES>

ARMEENIA. Parlament ratifitseeris relvajõudude moderniseerimiseks mõeldud 200 miljoni dollari (180 miljoni euro) suuruse laenulepingu Venemaaga. 131-liikmelises Rahvusassamblees toetas laenulepet 98 liiget, vastu oli üks. Laenu aastaintress on 3 protsenti ja see on antud 13 aastaks, raha kulutatakse moodsate Vene relvade hinnaalandusega ostuks aastatel 2015–2017. Opositsioon kritiseeris laenu kui Kremli katset tõmmata Armeenia võidurelvastumisse Aserbaidžaaniga, kellele Venemaa müüs kaks aastat tagasi

miljardi dollari eest tanke, suurtükke ja raketiheitjaid.

Interfax-AFP-BNS, 02.07.2015, „Armeenia parlament kiitis heaks 200-miljonise Vene laenu relvade jaoks“.

Panorama.am, 02.07.2015, „Armenian parliament ratifies agreement on Russia's \$200 million export loan to Armenia“. – <http://goo.gl/PBZPcl>

Oktoobris kiitis Rahvusassamblee heaks põhiseaduse muutmise eelnõu rahvahääletusele panemise. Selle poolt oli 104 parlamendiliiget, vastu oli 10. Muudatused kärbivad presidendi võimu, tugevdades peaministri ja parlamendi positsioone. Presidenti hakkaks edaspidi valima parlament, tema ametiaeg pikeneks viielt aastalt seitsmele, kuid tema roll muutuks suuresti tseremoniaalseks. Pooldajate sõnul tugevdavad muudatused demokraatiat, vastaste hinnangul aga tehakse need valitseva partei võimu säilitamiseks, võimaldades president Serž Sargsjanil pärast ametiaja lõppu 2018. aastal jätkata peaministri rollis. Rahvahääletus peaks toimuma detsembris.

Panorama.am, 05.10.2015, „Armenian parliament approves constitutional referendum decision; some oppositionists call for mass disobedience“. – <http://goo.gl/V4Qv8V>

Reuters, 08.10.2015, „Armenia to vote on curbing president, boosting PM on December 6“. – <http://goo.gl/ZxO1bO>

BELGIA. Senati katusel peeti suvel mesilasi. Kahe mesitaru esimene korje toimus juulis, mett müüdi Senati poes 250grammistes purkides 4 euroga. Ettevõtmise mõte oli juhtida tähelepanu mesilaste suremuse probleemile ning see tekitab vastakaid arvamusi. Senati kaotamist pooldava Uus-Flaami Alliansi (N-VA) liige senaator Karl Vanlouwe leidis, et projekt tõestab, et Senatile on raske kasulikku funktsiooni leida.

Expatica, 17.08.2015, „Belgian Senate now has its own honey“. – <http://goo.gl/2Qb96s>

flandreinfo.be, 14.08.2015, „Le Sénat vend maintenant son miel „maison“. – <http://goo.gl/6dZbca>

BIRMA. Juunis luhtus parlamendi katse muuta põhiseadust. Muudatuste eesmärk

oli vähendada sõjaväe mõjujõudu ja võimaldada edaspidi kaotada piirangud, mis ei luba presidendiks kandideerida opositsioonijuhil Aung San Suu Kyil (tema lastel on ja tema surnud abikaasal oli Suurbritannia kodakondsus). Kehtiv põhiseadus ei luba presidendiks kandideerida isikul, kelle abikaasa või lapsed on teisele riigile lojaalsed. Üks ettepanekutest oli langetada põhiseaduse muutmiseks vajalik toetus 70 protsendile. Muudatuste poolt oli parlamendiammus, kuid eelnõu ei saanud vajalikku 75 protsendilist toetust. Hääletusel osalesid parlamendi mõlema koja liikmed.

AFP-BNS, 25.06.2015, „Birma parlament ei toetanud sõjaväe vetoõiguse tühistamist“.

BBC News, 25.06.2015, „Myanmar parliament votes to keep military veto“. – <http://goo.gl/6Uqqfh>

Parlament võttis vastu budistlike ringkondade (organisatsiooni Ma Ba Tha) kavandatud nn rassi ja religiooni kaitse seadused. Aprillis kiideti heaks seadus, mis lubab kiire rahvastiku juurdekasvuga piirkondades kehtestada nõude, et laste sünnivahe peab olema vähemalt 3 aastat. Karistusmeetmeid ette ei nähtud. Eraldi seadustega seati piirangud usuvahetusele ja erinevast usust paaride abiellumisele. Viimasena kehtestati monogaamia nõue, mille rikkumise eest võib määrata kuni 7 aasta pikkuse vanglakaristuse. Kuigi Ma Ba Tha mungad ei kandideeri poliitilistele ametikohtadele, on nende mõju riigi poliitikale suur.

Deutsche Welle, 23.05.2015, „Controversial population control bill becomes law in Myanmar“. – <http://goo.gl/lyqza2>

Deutsche Welle, 31.08.2015, „Myanmar passes controversial 'anti-polygamy' law“. – <http://goo.gl/hc6sba>

BRASILIA. Brasiillased on rahulolematud kasvava inflatsiooni ja korrupsiooniskandaalidesse segatud poliitikutega. Augustis esitasid prokurörid riikliku naftafirma Petrobras korrupsiooniskandaaliga seoses süüdistuse alamkoja spiiikrile Eduardo Cunchale viie

miljoni dollari väärtuses altkäemaksude võtmises. Cunha omakorda on ähvardanud algatada president Dilma Rousseffi ametist tagandamise protseduuri. Spiikrile esitatud süüdistused peaksid tema positsiooni nõrgestama. Oktoobris esitasid prokurörid alamkoja spiikrile presidendi tagandamisaotluse. Dilma Rousseffi süüdistatakse maksuseaduse rikkumises eelmisel aastal. Süüdistuste menetlemine ja tagandamisprotsess võivad venida kuudepikkuseks.

AFP-BNS, 21.08.2015, „Brasiilia spiikrile ja ekspresidendile esitati korruptsioonisüüdistus“.

Bloomberg, 21.10.2015, „Thought Brazil's politics was messy? It's about to get worse“. – <http://goo.gl/xMz34u>

BULGAARIA. Oktoobri algul võttis parlament vastu sõjaväeluure seaduse täiendused, mis ei luba tsiviilametnikel enam sõjaväe teabeteenistust juhtida. Edaspidi peab ametikoha täitja olema tegevteenistuses sõjaväeohvitser, kes on vähemalt 10 aastat töötanud riiklikus julgeolekusüsteemis. President Rosen Plevneliev tagastas eelnõu seadusandjatele. Kuigi komisjonimenetluses toetati presidendi seisukohta, otsustas parlamendi täiskogu novembri algul presidendi veto tühistada ja eelnõu siiski uuesti vastu võtta. Selle poolt oli 159, vastu 15 parlamendiliiget. Teenistuse praegune juht Jordan Bakalov, kellel nõutud sõjaväelist tausta pole, on lahkumisavalduse juba esitanud.

Novinite, 15.10.2015, „Bulgaria's president vetoes controversial change to Military Intelligence Act“. – <http://goo.gl/RDhRrX>

Novinite, 05.11.2015, „Bulgaria MPs override presidential veto on Military Intelligence Act“. – <http://goo.gl/Si2fHN>

GRUUSIA. Juunis võttis parlament vastu seadusemuudatused, millega kriminaliseeriti vägivaldale õhutamine. Suuline, kirjalik või teisiti väljendatud üleskutse vägivaldale, mis kujutab endast otsest ohtu ja on seotud vastuolude õhutamisega rassiliste, religioossete, etniliste või keelerühmade vahel (või mõne muu

grupitunnuse alusel) on edaspidi karistatav rahatrahviga või 200–400 tunni pikkuse ühiskondliku tööga. Eelnõus algselt sisaldunud kuni kahe aasta pikkune vanglakaristus asendati pehmemate karistusmeetmetega, v.a juhul, kui üleskutsel on tõsised tagajärjed. Siis on ette nähtud kahe- kuni viieaastane vangistus. Seadusemuudatused tekitasid ühiskonnas kartusi, et neid võib kasutada ettekäändena sõnavabaduse piiramiseks.

Civil Georgia, 18.04.2015, „Bill criminalizing 'calls for violent actions' worries rights groups“. – <http://goo.gl/gMdQw2>

Civil Georgia, 12.06.2015, „Bill criminalizing 'calls for violent actions' approved“. – <http://goo.gl/ITE8L8>

Juunis võttis parlament vastu ka seadusemuudatused illegaalsetes relvastatud rühmitustes osalemise vastaste meetmete laiendamiseks. Kriminaliseeritakse näiteks välismaale reisimine või selle katse, mis on tehtud terroristlikel eesmärkidel, selle eest võib määrata kuue kuni üheksa aasta pikkuse vanglakaristuse. Terroristlikku grupeeringusse kuulumise ja sellega seotud tegevustes osalemise eest nähakse ette kolme kuni seitsme aasta pikkune vangistus. Eraldi rõhutatakse, et sätted ei hõlma riiklikes relvajõududes osalemist, et välistada nt Ukraina poolel sõdjate karistamist.

Civil Georgia, 12.06.2015, „Parliament approves bill against involvement with illegal armed groups abroad“. – <http://goo.gl/lzKYIm>

Parlament võttis juulis vastu seaduse, millega Gruusia riigipangalt võeti järelevalvefunktsioon ning loodi finantsinspektsioon. Seadus sai parlamendis 80 poolt- ja 19 vastuhäält, pälvis aga laialdast kriitikat ja president Giorgi Margvelašvili jättis selle allkirjastamata. Septembri algul tühistas parlament presidendi veto, tühistamise poolt oli 81 Gruusia Unistuse parlamendiliiget, opositsioon hääletas vastu. Opositsiooni kuuluvad parlamendiliikmed pöördusid pärast seda Konstitutsioonikohtusse, kuna nende

hinnangul on seadus põhiseadusega vastuolus. Ühe põhjusena töid nad esile, et järelevalvefunktsioonist ilmajäämine kahjustab üht riigipanga põhiseaduslikest eesmärkidest – finantssektori stabiilse toimimise tagamist.

Civil Georgia, 17.07.2015, „Controversial bill on banking supervision gets final approval in parliament”. - <http://goo.gl/OPblcC>

Civil Georgia, 03.09.2015, „Parliament overrides presidential veto on banking supervision bill”. - <http://goo.gl/Drr0Wn>

Civil Georgia, 22.09.2015, „Law on banking supervisory agency challenged in Constitutional Court”. - <http://goo.gl/INy5o9>

President Giorgi Margvelašvili allkirjastas peaprokuröri valimiskorda muutva seaduse, kuigi tema sõnul pole tegemist täisväärtusliku reformiga ning ta avaldas lootust, et parlament prokuratuuri ümberkorraldamise lähiajal seadustab, nii et õigussüsteem muutuks poliitiliselt sõltumatuks. Seni määras ametisse ja vabastas peaprokuröri peaminister justiitsministri ettepanekul, uue seaduse alusel muutub süsteem keerukamaks, selles osalevad ka parlament ja uus institutsioon – prokuratuuri nõukogu. Opositsioon muudatusi ei toetanud, sest endiselt on valitsusel protsessis oluline roll.

Civil Georgia, 28.09.2015, „President reluctantly signs Prosecutor's Office reform bill into law”. - <http://goo.gl/51j3Fm>

GUATEMALA. Septembri algul toetas Kongress presidentilt Pérez Molinalt puutumatuse äravõtmist, selle poolt olid ühehäälselt kõik 132 kohal viibinud parlamendiliiget. President võeti vahi alla, Guatemala prokuratuur ja ÜRO erijuurd-luskomisjon süüdistavad presidenti ja asepresidenti otseses seotuses tollitöötajatele altkäemaksu andmise skeemiga, mis võimaldas kompaniidel importida kaupu vaid murdosaga tegelikust maksumäärast. Skandaali tõttu on alates aprillist igal nädalal korraldatud protestimeeleavaldusi. President on altkäemaksu võtmist eitanud ja süüdistab Ameerika Ühendriike riigi

poliitikasse sekkumises. Pérez Molina on esimene president Guatemala ajaloos, kellelt on puutumatus ära võetud.

AFP-BNS, 02.09.2015, „Guatemala parlament võttis presidentilt puutumatus”. -

AFP-BNS, 04.09.2015, „Guatemala ekspresident jääb eeluurimise ajaks vanglasse”.

AFP-BNS, 06.09.2015, „Guatemalas peetakse üldvalimised”.

HAITI. Parlament saadeti laiali selle aasta jaanuaris, kui seadusandjate ametiaega enam ei pikendatud ja parlamendi mõlemad koad seisis mitu kuud tühjal. Riik pole taastunud 2010. aasta maavärinast, milles hukkus 250 000 inimest. Valimised toimusid kahes voorus augustis ja oktoobris. 139 kohale mõlemas kajas pürgis üle 1800 kandidaadi 128 registreeritud parteist, valiti ka presidenti. Neliteist esimeses voorus osalenud kandidaati diskvalifitseeriti nende arvatava seotuse tõttu valimiste ajal puhkenud kuritegevuse ja vägivallega, milles tapeti kaks inimest ning sundis sulgema kümneid valimisjaoskondi. Teine voor kulges rahulikult, kuid pettused ja väike valimisosalus (veidi üle neljandiku valijaist) ei võimalda tulemustega rahule jääda, lõplike valimistulemuste väljaselgitamine võtab aga aega. Tegemist oli Ameerika vaeseima riigi esimeste valimistega pärast 2011. aastat.

AFP-BNS, 18.08.2015, „Haiti diskvalifitseeris valimisvägivalla tõttu 14 kandidaati”.

BBC News, 26.10.2015, „No violence as Haiti holds elections”. - <http://goo.gl/WQd26w>

The Hill, 10.11.2015, „Haiti's election: hardly a victory for democracy”. - <http://goo.gl/e5lRnU>

HIINA. Augustis defineeris Rahvakongressi alatine komisjon alaealiste prostituutide teenuste kasutamise seksuaalkuriteost vägistamiseks, mis tähendab karmimat karistust. Seni nägi seadus alla 14aastase prostituudiga vahekorras olemise eest maksimaalselt 15 aastat vanglat, lapse vägistamise eest aga võis määrata surmanuhtluse. Hiinas

on pahameelt tekitanud juhtumid, kus riigiametnikud on pääsenud alaealise vägistamise eest kergema karistusega tänu ettekäände, et tegemist oli vabatahtliku aktiga, mille eest nad tasusid prostituudile tema teenuste eest.

National People's Congress (NPC) of the People's Republic of China, 31.08.2015, „New law repeals crime of sex with underage prostitutes“. – <http://goo.gl/Qz4FrM>

HISPAANIA. Oktoobris kiitis Senat 143 poolthäälega (vastu anti 80) heaks valitseva Rahvapartei juhi Xavier García Albioli algatatud kohtureformi, mille eesmärk on takistada Kataloonia lahkulöömist. Konstitutsioonikohtu otsuste tagamise täitmiseks suurendatakse selle võimu, kohus saab õiguse trahvida või ametist tagandada riigiteenistujaid ja omavalitsusi, kes kohtu otsuseid ei täida. Konstitutsioonikohus koosneb valitsuse määratud kohtunikest. Kui kohtul oleksid sellised õigused olnud juba varem, saanuks vabastada ametist Kataloonia presidendi Artur Masi, kes seadusi eirates korraldas 2014. aastal sümboolse iseseisvusreferendumi. 2015. aasta septembris toimunud Kataloonia kohalikel parlamendivalimistel, mida piirkonna iseseisvust pooldav valitsus on nimetanud iseseisvushääletuseks, said selge võidu iseseisvust toetavad jõud – 135kohalises kohalikus parlamendis on iseseisvust pooldavatel parteidel nüüd 72 kohta. Mas lubas, et kui lahkulöömist pooldavad parteid valimistel enamuse saavad, võetakse eesmärgiks 18 kuu jooksul Hispaaniast lahku lüüa.

AFP-BNS, 03.09.2015, „Hispaania reformib õigussüsteemi Kataloonia separatismi ohjeldamiseks“.

ERR, 28.09.2015, „Iseseisvuse pooldajad said Kataloonia valimistel selge võidu“. – <http://goo.gl/aAlf4C>

CNA, 16.10.2015, „Spanish Constitutional Court Law reformed to suspend those who don't comply with its rulings“. – <http://goo.gl/pPF5Vr>

IISRAEL. Mais nõustus Knesset valitsuse sooviga ministrite arvu suurendada ja uuesti lisada ka portfelli ministri ametikohti, mis võimaldab peaminister Benjamin Netanyahu oma

koalitsioonipartnerite soovidele vastu tulla. Eelnõu poolt oli 61, selle vastu 59 parlamendiliiget. Muudatus alusseadusesse, millega otsustati piirata ministrite arv 18ga (peaministrit arvestamata), tehti Knesseti eelmise koosseisu ajal, praeguste muudatustega lükatakse valitsuse koosseisu kärpimine tulevikku, järgmise parlamendikoosseisu ametisseastumise aega.

AP-BNS, 13.05.2015, „Iisraeli parlament hääletas ministrite arvu suurendamise poolt“.

The Knesset, 13.05.2015, „Knesset approves bill to expand government“. – <https://goo.gl/1s9F9r>

Juulis võttis Knesset vastu seaduse, millega lubatakse näljastreigil olevate vangide sunniviisiline toime ja arstiabi osutamine kohtu loal juhul, kui kinnipeetavate elu on ohus. Selle poolt hääletas 46, vastu 40 parlamendiliiget. Viimastel aastatel on vangistatud palestiinlased mitmel puhul korraldanud näljastreike ning kardetakse rahunutusi, mille surmajuhtumid võiks esile kutsuda. Kriitikute hinnangul on aga sundtoime ebaeetiline ja ohtlik.

AP-BNS, 30.07.2015, „Iisraeli parlament andis loa vangide sunniviisiliseks toitmiseks“.

The Knesset, 30.07.2015, „Knesset passes law to prevent damages caused by hunger strikes; summer assembly's first session ends“. – <https://goo.gl/ckhfAZ>

IRAAK. Suvel toimusid nädalaid kestnud korrupsioonivastased meelevaldused, mille tulemusel nõudis parlamendi spiiker Salim al-Jabouri peaministrilt hooletute ja korrumppeerunud ministrite vallandamist. Augustis kiitis parlament ühehäälselt heaks peaminister Haider al-Abadi korrupsiooni ohjeldava ja valitsuskulutusi piirava reformikava. Peaministrile anti näiteks volitused kuberneride ja kohalike ametnike vallandamiseks. Peaminister vähendas seepeale ühepoolset valitsuse koosseisu kolmandiku võrra ja kaotas neli ministeeriumit (sh inimõiguste ja naisküsimumustega tegeleva), kolm asepresidendi ja kolm asepeaministri kohta. Novembri algul hääletas parlament aga üksmeelselt

selle poolt, et oluliste reformide läbiviimiseks peab peaminister saama parlamendi nõusoleku.

AFP-BNS, 10.08.2015, „Iraagi parlamendispiiker nõuab korrumpeerunud ministrite vallandamist“.

Reuters, 12.08.2015, „Iraq parliament votes to transform ruling system in boost for Abadi“. – <http://goo.gl/xl9dbw>

Reuters, 22.08.2015, „Protesters block truck traffic at Iraq's Umm Qasr port“. – <http://goo.gl/3HvzDb>

Reuters, 02.11.2015, „Iraq parliament bars Abadi government from passing reforms unilaterally“. – <http://goo.gl/NO4sH5>

IRAAN. Juunis võttis parlament vastu seaduseelnõu, mis kohustas valitsust kaitsma riigi „tuumaõigusi ja -saavutusi“ hoolimata suurriikidega peetavatest kõnelustest riigi tuumaprogrammi kärpimiseks. Eelnõuga keelati juurdepääs sõjaväerajatistele ning nõuti, et parlament peab heaks kiitma iga leppe, mis Läänega võidakse sõlmida. Eelnõu poolt hääletas 214 parlamendiliiget, vastu oli 10. Valitsuse esindaja nimetas eelnõu põhiseaduse vastaseks ning riigi kaitse- ja julgeolekupoliitikaga vastuolus olevaks.

AFP-BNS, 23.06.2015, „Iraani parlament võttis vastu „tuumakaitseseaduse““.

14. juulil sõlmiti rahvusvaheline lepe, mis piirab Iraani tuumaprogrammi, vastutasuks lubasid suurriigid tühistada 2006. aastal kehtestatud majandussanktsioonid. Parlament nõudis õigust lepingut analüüsida ning kiitis tuumaleppe heaks oktoobris, mis tähistab valitsuse võitu konservatiivide üle, kes kardavad sidemete tugevdamist Läänega. Lepe sai 161 poolt- ja 59 vastuhäält, hääletusele eelnes emotsionaalne debatt. Lepe üks vastastest viidi pärast hääletust südameprobleemidega haiglasse. Eelnõus nõutakse valitsuselt, et seataks piirangud Rahvusvahelise Aatomiagentuuri (IAEA) vaatlejate ligipääsule sõjaväelistele objektidele. Iraani järelevalvenõukogu ja ajatolla Ali Khamenei andsid samuti oma nõusoleku ning leping jõustus 18. oktoobrist.

Reuters, 13.10.2015, „Iran parliament approves nuclear deal bill in victory for Rouhani“. – <http://goo.gl/rpsT7l>

AP-BNS, 15.10.2015, „Iraani kõrge kogu kiitis tuumaleppe heaks“.

ISLAND. Islandi Progressiivse Partei parlamendiliikme Vigdís Hauksdóttiri arvates kaotavad rahvaesindajad tänu vabaajariietuse kandmisele valijate lugupidamise. Raadiointervjuus süüdistas parlamendiliige esinduskogu mainelanguses spordijalanõusid ja lipsu puudumist, mis omakorda pidavat näitama parlamendiliikmete suhtumist oma töösse. Tema arvates sai allakäik alguse parlamendis lipsu kandmise kohustuse tühistamisest. Selle aasta märtsis tehtud küsitluse kohaselt oli ainult 18 protsendil islandlastest Alpingisse usku.

Iceland Review, 24.08.2015, „Sneakers, no ties, no respect for Alþingi“. – <http://goo.gl/EjhzxN>

ITAALIA. Mais kiitis parlament heaks uue, proportsionaalsel valimissüsteemil põhineva valimisseaduse, mida arutati üle aasta. Eelnõu tagab valimistel enim hääli kogunud parteile, kui see sai vähemalt 40 protsenti häälest, 630kohalises alamkojas automaatselt 340 kohta, mis vähendaks koalitsioonide killustatust. Eelnõu poolt hääletas 334 ja vastu 61 parlamendi alamkoja liiget. Salajasel hääletusel ei osalenud enamik opositsiooniliikmeid, kes peavad reformi ebademokraatlikuks. Mõned neist lahkusid saalist surma sümboliks peetavaid krüsantheeme loopides, et leinata demokraatia matuseid. Muudatuste vastu oli ka 40–50 peaminister Matteo Renzi valitseva Demokraatliku Partei liiget. Presidendi allkirjastatud seadus jõustub järgmisel aastal, et Senati reform saaks enne jõustuda.

The Telegraph, 04.05.2015, „Major election reform in Italy as parliament approves new law“. – <http://goo.gl/5EB4xO>

Oktoobris nõustus Senat oma otsustusõiguse vähendamisega. Reformi poolt hääletas 179 ja vastu 16 senaatorit, paljud opositsiooniliikmed lahkusid enne hääletust saalist. Kavas on kaotada senaatorite otsevalimine, vähendada senaatorite

arvu 315-lt 100-le ning kärpida tugevasti Senati võimutäiust, sh kaotada valitsuse kukutamise võimalus. Reformi eesmärk on lõpetada eelnõude menetlemise takerdumine parlamendi kahe koja vahel pendeldamise tõttu ning tagada valitsuste stabiilsus. Põhiseaduse muutmise peab veelkord saama parlamendi heakskiidu ning pannakse seejärel referendumile.

AFP-BNS, 13.10.2015, „Renzi Senati ajaloolise hääletuse järel: Itaalia on muutumas“.

Reuters, 13.10.2015, „Italy's Senate votes to diminish power in boost for Renzi“. – <http://goo.gl/SIFPnq>

JAAPAN. Mais võttis parlament vastu olümpiaministri ametikoha loomise seaduse. 2020. aastal korraldab Tokyo suve- ja paraolümpiamängud. Ministri ülesanne on koordineerida valitsusasutuste tööd olümpiamängude ettevalmistamisel. Ministriks määrati pikaajaline parlamendiliige Toshiaki Endo, tema esimesi ülesandeid on korraldada uue rahvusstaadioni ehitamise rahastamine, mille maksumus võib kujuneda kahe miljardi dollari suuruseks.

AP-BNS, 25.06.2015, „Jaapani valitsusjuht nimetab ametisse olümpiaministri“.

Juunis võttis parlament vastu seaduse, millega langetati valimisiga nii üleriigilistel kui ka kohalikel valimistel praeguselt 20 eluaastalt 18-le. Seadus kaasab riigi poliitilisse ellu 2,4 miljonit noort, kes ilmselt saavad esimest korda hääletada 2016. aastal parlamendi ülemkoja valimistel. Tegemist on riigi valimiseaduse suurima reformiga viimase 70 aasta jooksul. Eelmisel aastal anti 18–19aastastele õigus osaleda põhiseaduse rahvahääletustel 2018. aastast.

AFP-BNS, 17.06.2015, „Jaapan langetas valimisiga“.

Septembris võttis ülemkoda vastu julgeolekuseaduste muudatused, mis mh võimaldavad esmakordselt pärast Teise maailmasõja lõppu saata riigi väed välisriikidesse lahingmissioonidele, isegi

kui Jaapan ega tema rahvas otseses ohus ei ole. Muudatused võeti vastu 148 poolt- ja 90 vastuhäälega, eelnevalt toimus parlamendiliikmete vahel kähmlus, vastased blokeerisid protestiks ka parlamendihoone koridore ja uksi. Alamkoda kiitis muudatused heaks juulis. Julgeolekuseaduste menetlemise vältel kogunesid korduvalt tänavatele kümned tuhanded inimesed, nõudes põhiseaduse kaitsmist ja peaminister Shinzo Abe tagasiastumist. Rahva hulgas oli valitsuse ettevõtmine äärmiselt ebapopulaarne, vastuseisu väljendasid ka juristid ja kodanikeühendused.

AFP-BNS, 17.09.2015, „Jaapani parlamendisaadikud läksid julgeolekueelnõude tõttu kähmlema“.

AFP-BNS, 18.09.2015, „Jaapani parlament kiitis julgeolekuseadused heaks“.

KANADA. Mais võttis parlament vastu uue terrorismivastase seaduse, mis laiendab märkimisväärselt Kanada riikliku luureagentuuri volitusi ja lubab sel esmakordselt tegutseda ka välismaal. Seaduse poolt hääletas 183 ja vastu 96 rahvaesindajat. Uue korra järgi on kriminaliseeritud igasugune terrorismi toetamine, ka üleskutsed terrorirünnakutele, isegi kui konkreetset ähvardust täide ei viida; lihtsamaks on muudetud inimeste jälgimine, vahistamine ja kinnipidamine. Luureagentuurile antakse senisest suurem võim terroristide plaanide avastamiseks ja nende tõkestamiseks ning ka internetist terroristliku propaganda eemaldamiseks. Vastaste väitel rikub seadus kodanikuõigusi ja on liiga ebamääraselt sõnastatud. Muudatuste vastu toimusid ka meelevaheldused. Töö eelnõuga algas pärast seda, kui relvastatud isik tappis 2014. aasta oktoobris sõduri ja üritas parlamendihoonesse tungida.

AFP-BNS, 07.05.2015, „Kanada parlament laiendas luureagentuuri volitusi“.

CBC News, 18.06.2015, „C-51, controversial anti-terrorism bill, is now law. So, what changes?“ – <http://goo.gl/IWdjkt>

Juunis sattusid valitsuse ja Senati veebilehed lühiajaliselt küberrünnakute

alla. Vastutuse rünnaku eest võttis häkkerite rühmitus Anonymous, kes avaldas video, milles kutsus inimesi üles terrorismivastase seaduse vastu meelt avaldama ja oma õiguste eest seisma.

CBC News, 17.06.2015, „Anonymous' says it cyberattacked federal government to protest Bill C-51". – <http://goo.gl/wkhMdB>

Oktoobris toimusid parlamendivalimised, mis lõpetasid Stephen Harperi juhivate konservatiivide üheksa aastat kestnud valitsusaja. Enamuse võitis Kanada Liberaalne Partei eesotsas Justin Trudeau'ga, liberaalide osakaal 338kohalises alamkojas kasvas 11 protsendilt 54-le. Riigile „uut visiooni" lubanud Trudeau kampaania keskmes oli rikaste inimeste maksude tõstmine ja keskklassi maksude langetamine. Peaminister Justin Trudeau teatas ametisse asudes kohe, et lõpetab õhulöögid ISiSe terrorirühmituse sihtmärkide vastu Süürias ja Iraagis, kuid on nõus põgenikke vastu võtma.

AFP-BNS, 20.10.2015, „Kanada järgmiseks peaministriks saab liberaal Justin Trudeau".

Inter-Parliamentary Union, „Canada". – <http://goo.gl/l1dUtb>

KOSOVO. Augustis muutis parlament põhiseadust, et luua Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide nõutud erikohus 1998.–1999. aasta sõjas etnilistest albaanlastest sisside sooritatud väidetavate sõjakuritegude uurimiseks. Kuus tundi väldanud ägedate vaidluste järel toetas erikohtu loomist 120kohalise parlamendi 82 seadusandjat. Opositsioon boikoteeris hääletust. Loodav tribunal kuulub Kosovo kohtusüsteemi, kuid kohtutoimingud viiakse läbi mõnes ELi liikmesriigis.

AFP-BNS, 03.08.2015, „Kosovo parlament andis heakskiidu sõjarioimakohtu loomisele".

Septembris sattus peaminister Isa Mustafa parlamendis opositsiooni munarahe alla, mis takistas valitsusjuhi kõnet dialoogist Serbiaga. Opositsioon ei toeta Euroopa Liidu vahendatavat dialoogi,

väites, et see kahjustab riigi iseseisvust. Peaministri ihukaitsjad avasid Mustafa kaitseks vihmavarjud ja spiiker katkestas istungi. Oktoobris piserdasid opositsiooni-liikmed kahel korral istungitesaalis pisargaasi protestiks augustis Serbiaga sõlmitud leppe vastu, millega laiendati Kosovo serblaste autonoomiat. Üks pisargaasi pihustanud parlamendisaadikutest, Albin Kurti, viidi hiljem politseisse ülekuulamisele. Vahistamine vallandas protestiaüksiooni, mille käigus paarsada meelevaldajat loopisid kive ja lõhkusid aknaid.

AFP-BNS, 22.09.2015, „Kosovo peaminister sattus parlamendis munasaju alla".

AFP-BNS, 13.10.2015, „Kosovos puhkesid parlamendisaadiku ülekuulamise tõttu rahutused".

AFP-BNS, 15.10.2015, „Saadikud piserdasid Kosovo parlamendis taas pisargaasi".

KREEKA. Aprillis võttis parlament Ameerika Ühendriikide vastuseisust hoolimata vastu peaministri partei Syriza toetatud seaduse, mis võimaldab puudega vangidel, kes on enamiku oma karistusest ära kandnud, veeta järelejäänud karistus-aeg koduarestis, kandes jälgimiseadet. Samuti kaotab seadus C-tüüpi vanglad, kus hoitakse riigi kurikuulsamaid kurjategijaid. Ühendriigid väljendasid muret, et vanglast võib vabaneda vasakäärmuslaste rühmituse „17. november" liige Savvas Xiros. 1975. aastal tapsid rühmituse liikmed Luure Keskagentuuri (CIA) Ateena osakonna ülema Richard Welchi. Savvas Xiros kirjutas pärast seaduse vastuvõtmist avaliku kirja, milles põhjendas oma otsust jalavõru mitte kanda.

AFP-BNS, 21.04.2015, „Kreeka parlamendi läbis seadus, mis võib viia terroristi vabanemiseni".

The Guardian, 21.04.2015, „US blacklists two Greek 'terrorists' after country passes new prison reform law". – <http://goo.gl/fYAC6M>

Aprillis toetas parlament valitsuse otsust taaskäivitada rahvusringhääling ERT, mis suleti kahe aasta eest eelmise valitsuse säästumeetmete raames, kui

vallandati ligi 2600 inimest, et täita Kreeka rahvusvaheliste laenuandjate seatud riigiametnike arvu vähendamise kvooti. ERT taastamist toetasid parlamendis võimuliitu kuuluvad vasakradikaalne Syriza ja parempoolne Sõltumatud Kreeklased. Endine peaministripartei, konservatiivne Uus Demokraatia hääletas vastu. Rahvusringhäälingu taastamine oli üks Syriza valimis-lubadusi. Rahvusringhäälingus hakkab tööle ligi 2300 inimest, kulud kaetakse kasutusmaksust.

AFP-BNS, 29.04.2015, „Kreeka parlament toetas rahvusringhäälingu taastamist“.

Parlamendi nõusolekul korraldas valitsus 5. juulil laenuandjate reformi-ettepanekute üle rahvahääletuse, millel hääletati reformide vastu. Kuigi peaminister lubas võimule tulles võlausaldajate kokkuhoiumeetmetele lõpu teha, sundis riigi raske finantsolukord ta siiski meelt muutma. Juulis muutus kokkuhoiuprogrammi vastane meelevallandus vägivaldseks, protestijad loopisid parlamendihoone ees seisvaid märulipolitseinikke kivide ja süütepommidega. Umbes 12 500 inimest nõudsid parlamendilt abiprogrammi tingimuste tagasilükkamist. Augustis kiitis parlament öö läbi kestnud arutelude järel laenuandjate kolmanda abipaketi heaks. 300-liikmelises parlamendis toetas abipaketti 222 liiget, vastu oli 64. Üle 40 Kreeka valitsuspartei Syriza seadusandja keeldus abipaketti toetamast.

AP-AFP-BNS, 28.06.2015, „Kreeka parlament andis nõusoleku referendumini korraldamiseks“.

AFP-STT-BNS, 15.07.2015, „Kreekas muutus vägivaldseks kasinusprogrammi vastane meelevallandus“.

AFP-BNS, 14.08.2015, „Kreeka parlament kiitis kolmanda abipaketi heaks“.

Pärast abipaketi heakskiitmist lahkus Syrizast 25 parlamendiliiget, kes moodustasid uue partei ning peaminister Alexis Tsipras teatas tagasiastumisest. Septembris korraldati teised ennetähtaegsed parlamendivalimised sel aastal. Valimisvõidu

sai peaminister Alexis Tsipras, kes lubas astuda kiirelt samme rahvusvaheliste võlausaldajatega enne parlamendivalimisi sõlmitud leppe rakendamiseks. Syriza sai parlamendis 145 ja koalitsioonipartner Sõltumatud Kreeklased 10 kohta. Uus Demokraatia sai 75 kohta. Parlamenti sai kaheksa parteid.

STT-BNS, 21.08.2015, „Võimuerakonna Syriza parlamendis saadikutest 25 loovad uue erakonna“.

Inter-Parliamentary Union, „Greece“. – <http://goo.gl/7F2xsg>

Reuters, 21.09.2015, „Syriza's Greek victory a mixed blessing for European left“. – <http://goo.gl/01QCc8>

AFP-BNS, 04.10.2015, „Kreeka parlamendi spiiikriks valiti Nikos Voutsis erakonnast Syriza“.

LEEDU. Mais võttis Seim 79 poolthäälega (vastuhääli anti 4) vastu president Dalia Grybauskaitė algatatud propaganda-vastased meetmed. Info avalikkusele edastamise seaduse muudatuste kohaselt vastutavad avaldatu sisu eest kõik ringhäälinguorganisatsioonid registreerimispaigast sõltumata. Muudatusettepanekute kohaselt kaotavad meediaettevõtted, mis edastavad sõjapropagandat või kutsuvad muutma põhiseaduslikku korda, aastaks õiguse riigi rahastusele. Ringhäälinguorganisatsioonidele ja info edastajatele määratav trahv võib ulatuda kuni kolme protsendini ettevõtte aastasisest tulekust. Presidendi sõnul tingib muudatused seaduses praegune infosõja atmosfäär.

BNS, 21.05.2015, „Leedu parlament kiitis heaks propagandavastased meetmed“.

Seimas of the Republic of Lithuania, 21.05.2015, „Seimas adopted amendments to the Law on Provision of Information to the Public“. – <http://goo.gl/psXCgc>

Seim kiitis heaks Nõukogude Liidu Riiklikule Julgeoleku Komiteele (KGB) tehtud kaastöö üles tunnistanud isikuid puudutava informatsiooni salastamise 75 aastaks. Seadusemuudatusi toetas 80, vastu oli 12 seimiliiget. Seaduseelnõu esitas valitsus, esialgne ettepanek nägi ette info salastamise määramata ajaks.

Kehtiva seaduse kohaselt on informatsioon koostöö üles tunnistanud isikute puhul salastatud, ent salastatuse mäрге aeguksel aastal. Okupatsiooniaastatel KGBga tehtud koostööd on Leedus vabatahtlikult tunnistanud 1589 inimest.

BNS, 30.06.2015, „Leedu Seim salastas 75 aastaks info KGB endistest kaastöötajatest“.

Seimas of the Republic of Lithuania, 30.06.2015, „Information on secret collaboration with the Soviet special services to be kept secret for 75 years“. – <http://goo.gl/BHmdbl>

LIIBÜA. Oktoobris lükkas Liibüa rahvusvaheliselt tunnustatud valitsus tagasi ÜRO ettepaneku ühisvalitsuse loomiseks islamistide juhitud Tripoli valitsusega. Riigil on kaks valitsust ja kaks parlamenti alates 2014. aasta augustist. Rahvusvaheliselt tunnustatud Tobruki parlament ei katvate allkirjastada ühtsusvalitsuse loomise lepet, sest ÜRO arvestas islamistide valitsuse täiendusi, mis oleks andnud ühtsusvalitsusele õiguse vallandada kõik kõrged Liibüa ametnikud, kes ei saa valitsuse kõigi liikmete heakskiitu. Muudatustes nähti katset kõrvaldada islamistidevastane kindral Khalifa Haftar, kelle võitlejad sõdivad islamistidega juba aasta aega üle terve riigi. Kõnelused on kestnud alates märtsist.

AFP-BNS, 29.06.2015, „Liibüa rivaalitsevad parlamendid ei jõudnud kokkuleppele“.

AP-BNS, 20.10.2015, „Liibüa valitsus lükkas tagasi ÜRO ühtsusvalitsuse loomise leppe“.

LÄTI. Juunis valis Seim presidendiks kaitseminister Raimonds Vējonis, kelle seadis üles Roheliste ja Talurahva Liit. Vējonise poolt hääletas viiendas valimisvoorus 55 ja vastu 42 seimiliiget. Vējonis lubas presidendina edendada piirkondlikku arengut ja heaoluriiki.

Latvijas Republikas Saeima, 04.06.2015, „Saeima elects Raimonds Vējonis as President of Latvia“. – <http://goo.gl/d80N8G>

Seim lükkas peaaegu üksmeelselt tagasi portaali manabalss.lv esitatud marihuaana dekriminaliseerimise ettepaneku.

Algatuse autorid tegid ettepaneku muuta seadusandlust ja kaotada karistus väikese hulga marihuaana isiklikuks tarbeks kasvatamise, omamise, kaasaskandmise ja suitsetamise eest. Kollektiivse seadusalgatuse Seimi jõudmise lävend on 10 000 allkirja, kanepi dekriminaliseerimine kogus 10 395 allkirja.

BNS, 03.09.2015, „Läti Seim keeldus marihuaana legaliseerimisest“.

MAKEDOONIA. Makedoonias tekitas poliitilise kriisi pealtkuulamisskandaal, mis paljastas ulatusliku korrupsiooni valitsuses. Lisatõuke kriisile andis Kumanovo intsident. Peamine opositsioonipartei Makedoonia Sotsiaaldemokraatlik Liit (SDSM) eesotsas Zoran Zaeviga keeldus mitme kuu jooksul parlamendi töös osalemast ja nõudis peaminister Nikola Gruevski tagasiastumist. Zaevi väitel kuulati peaministri korraldusel pealt ligikaudu 20 000 inimest. Gruevski süüdistas aga Zaevit riigipöörde kavandamises. Septembri algul naasis SDSM parlamenti tänu Euroopa Liidu vahendusel sõlmitud kokkuleppele, mille kohaselt toimuvad ennetähtaegsed parlamendivalimised 2016. aasta kevadel ja valitsus astub tagasi 100 päeva enne valimisi. Telefonikõnede pealtkuulamisest paljastunud süüasju (valitsusametnike osalus valimistulemuste ja kohtuga manipuleerimises, pressi kontrollimises ja oma vaenlaste karistamises) asub uurima spetsiaalselt selleks ametisse määratud prokurör.

AFP-BNS, 15.07.2015, „Makedoonia parteid leppisid ELi vahendusel kokku kriisi lõpetamises“.

AFP-BNS, 01.09.2015, „Makedoonia opositsioonisaadikud lõpetasid parlamendi boikoti“.

Postimees, 06.11.2015, „Jon Greenwald, Ilija Prachkovski: Makedoonia kriis võib kasvada järgmiseks Balkani tragöödiaks“. – <http://goo.gl/FCKJre>

MOLDOVA. Moldova sattus pangandus-skandaali tõttu poliitilisse kriisi. Keskpank avastas, et kolm pank andsid enne eelmisi parlamendivalimisi miljardi dollari väärtuses laene (15% riigi SKTst), kuid see

raha paistab olevat kadunud. Parlamendi uurimiskomisjoni ajakirjandusse lekkinud raporti kohaselt on osa rahast jõudnud Venemaa pankadesse. Toimused massimeeleavaldused, mis jätkusid vaatamata valitsuse vahetusele. Septembris toimunud seni suurimal meelevaieldusel võeti vastu avaldus, milles nõuti ennetähtaegsete parlamendivalimiste korraldamist, presidendi tagasiastumist ja uue riigipea valimist rahvahääletusega, julgeolekuametnike väljavahetamist ning pangandussüsteemist kadunud miljardi euro juhtumi uurimist. Meelevaieldajate esindajad kohtusid ka Moldova presidendi Nicolae Timoftiga. Protestijad püstitasid parlamendiesisele väljakule telklinnaku.

AFP-BNS, 03.05.2015, „Moldovas avaldasid tuhanded inimesed meelt miljardi kadumisega seoses“.

Interfax-AP-BNS, 13.09.2015, „Chişinău meelevaieldajad otsustasid luua „rahva usalduse valitsuse““.

Interfax-BNS, 18.09.2015, „Moldova president kohtus meelevaieldajate esindajatega“.

Juunis astus tagasi peaminister Kirill Gaburiçi Euroopa-meelne vähemusvalitsus, millel oli 101 kohalises parlamendis 42 kohta. Valitsus toetus parlamendiamuse saavutamiseks kommunistide häältele. Valitsuse tagasiastumise ja otsustusvõimelise parlamendiamuse puudumise tõttu ei pidanud parlament ligi kaks kuud istungeid. Juulis kiitis parlament heaks liberaaldemokraadi Valeriu Streleţi valitsuse koosseisu ja programmi. Koalitsioonil, mis sai nimeks Euroopaliku Integratsiooni Allianss, on 52 mandaati ehk napp enamus.

Interfax-BNS, 22.06.2015, „Moldova president määras peaministri kohusetäitjaks välisministri“.

Postimees, 30.07.2015, „Moldovas astus ametisse uus valitsus“ – <http://goo.gl/Gt0lg8>

Oktoobris võttis parlament puutumatu ekspeaministriilt ja valitseva koalitsiooni juhtpoliitikult, liberaaldemokraat Vlad Filatilt. Selle poolt hääletas 79 parlamendiliiget, 19 liberaaldemokraatliku fraktsiooni saadikut lahkus

istungisaalist enne hääletust. Peaprokurör süüdistas Vlad Filatit pangandusest raha kõrvaldamises. Tema vastutuselevõtmine panganduses valitseva olukorra eest oli pealinnas protestivate meelevaieldajate põhinõudmisi. Kohus andis käsu jätta Filat 30 päevaks vahi alla. Kuu lõpus avaldas parlament valitsusele umbusaldust, selle poolt anti 65 häält. Umbusaldushääletuse algatasid opositsioonilised sotsialistid ja kommunistid, kellel on parlamendis 45 kohta, kuid neid toetasid koalitsiooni kuuluva Moldova Demokraatliku Partei liikmed.

Interfax-BNS, 15.10.2015, „Moldova parlament võttis endiselt peaministriilt Filatilt puutumatus“.

Interfax-BNS, 19.10.2015, „Kohus jättis Moldova ekspeaministri 30 päevaks vahi alla“.

Novinite, 29.10.2015, „Moldovan parliament passes censure motion against pro-European government“ – <http://goo.gl/3fj1l0>

NEPAL. Septembris võttis

Põhiseadusassamblee vastu uue põhiseaduse, mis vahetab välja 2006. aastal lõppenud kodusõja järel kehtestatud ajutise põhiseaduse. Kuni 2006. aastani oli Nepal maailma ainus hinduistlik riik, pärast monarhia kukutamist aga muudeti riik ilmalikuks. Nepali Rahvademokraatliku Partei ettepanek kuulutada riik jälle hinduistlikuks ei saanud assamblee toetust. Uut põhiseadust toetas 507 assamblee liiget. Eelnevatel kuudel sai põhiseadusevastastes meelevaieldustes surma vähemalt 40 inimest. Põhiseadusega jagatakse Nepal seitsmeks provintsi, et anda kohalikule tasandile rohkem otsustusõigust, kuid rahvusvahemuste sõnul jätab uus haldusjaotus nad parlamendis piisava esindatusega.

AP-BNS, 14.09.2015, „Nepal ei toeta hinduistlikuks riigiks saamist“.

AFP-AP-BNS, 16.09.2015, „Nepali parlament võttis vastu uue põhiseaduse“.

PERUU. Kongress võttis vastu eelnõu, millega antakse sõjalennukitele õigus tulistada alla narkoveos kahtlustatud lennukeid. Seda pooldas 89 seadusandjat,

vastu ei hääletanud keegi. Peruu peatas narkoveos kahtlustatud lennukite allatulistamise pärast seda, kui 2001. aastal hävitati ekslikult lennuk, milles viibisid Ameerika Ühendriikide misjonär Veronica Bowers ja tema väikelaps. Politsei hinnangul liigub Peruust Boliiviasse iga päev ligi tonn kokaiini.

AP-BNS, 21.08.2015, „Peruu Kongress andis heakskiidu narkolennukite alla tulistamiseks“.

POOLA. Mais otsustas mitu parlamendiliiget astuda sümboolse sammu Ukraina konflikti tõttu närviliseks muutunud õhkkonnas ja vastata sõjalise väljaõppe kutsele. Nad sõitsid Varssavi lähedal asuvale polügoonile laskmist, esmaabi ja muud sõjaks vajalikku harjutama. Algatuse tegi Seimi spiiker Radosław Sikorski, kelle sõnul oleks saadikute õppusel osalemine märgiks noortele, et „on tulnud aeg, mis võib nõuda neilt valmisolekut kodumaad kaitsta“.

AP-BNS, 12.05.2015, „Poola rahvaasemikud läksid sõjaväeõppusele“.

Juunis esitasid kolm ministrit ja Seimi spiiker Radosław Sikorski seoses nuhkimiskandaaliga tagasiastumisavalduse. Pealtkuulamiskandaal puhkes aasta tagasi, kui Wprost avaldas poliitikute vestlused, mis olid restoranides salaja salvestatud. Seim kiitis Radosław Sikorski tagasiastumise heaks.

AFP-BNS, 25.06.2015, „Kolm Poola valitsuse ministrit astus nuhkimiskandaali tõttu tagasi“.

AP-BNS, 25.06.2015, „Poola parlament valis uue spiiكري“.

Juunis kiitis Senat heaks järgmisest aastast kaitsekulutuste tõstmise kahele protsendile SKTst. Armeereformi ja rahastamise seadus läbis Senati ühehäälselt. Poola kaitse-eelarve on praegu 1,95 protsenti SKTst. NATO liikmesriikidest täidavad SKTst kahe protsendi suuruse kaitse-eelarve nõuet praegu vaid neli riiki: USA, Suurbritannia, Kreeka ja Eesti.

PAP-BNS, 25.06.2015, „Poola Senat kinnitas kaitsekulutuste tõstmise 2 protsendile SKT-st“.

Oktoobris toimusid Seimi ja Senati valimised, parlamendiamuse sai viimased kaheksa aastat opositsioonis olnud partei Seadus ja Õiglus. Seimi pääses viis parteid. Seadus ja Õiglus sai Seimis 235 kohta 460st ja Senatis 61 kohta 100st. Teise koha saavutas senine valitsuspartei Kodanike Platvorm (Seimis 138 ja Senatis 34 kohta). Liikumine Kukiz'15 sai Seimis 42 kohta. Veel pääsesid Seimi partei Moodne 28 kohaga ja Poola Talurahvapartei 16 kohaga. Seimi ei pääsenud Ühendatud Vasakjõud. Valimiskampaania ajal heitis opositsioon, sh Seadus ja Õiglus eelmisele valitsusele ette 7000 pagulase vastuvõtmisega nõustumist. Valimisdebatis käsitleti veel lapsehooldustasusid, maksuvähendusi ja pensionieaga seonduvat. Seadus ja Õiglus lubas pensioniiga uuesti langetada ning välistas lähiajal euro kasutuselevõtu.

Inter-Parliamentary Union, „Poland“. – <http://goo.gl/iCih8j>

PORTUGAL. Oktoobri alguses toimusid parlamendivalimised, mida president pidas „seekord eriti olulisteks“. Parementsentristlik valitsuskooalitsioon võitis küll valimised, kuid ei saavutanud parlamendis enamust. Rangete kokkahoiumeetmete ja maksude tõstmise abil tõi senine peaminister Pedro Passos Coelho Portugali eelmisel aastal sügavast võlakriisist välja. Sotsiaaldemokraatliku Partei ja Rahvapartei koalitsioon sai valimistel 230kohalises parlamendis 107 kohta (eelmises koosseisus 132). Valitsuskooalitsiooni peamine rivaal vasaktsentristlik Sotsialistlik Partei sai 86 kohta. Coelho moodustas vähemusvalitsuse, kuid opositsioonilised sotsialistid jõudsid kokkuleppele teiste vasakparteidega (möödukatel sotsialistidel, kommunistidel ja radikaalsel Vasakblokil on kokku 122 kohta) ning lubasid valitsuse kiiresti võimult tõugata. Kaks nädalat pärast valitsuse moodustamist lükkasid vasakparteid parlamendis valitsusprogrammi

123 häälega 107 vastu tagasi ja kukutasid nii valitsuse.

Inter-Parliamentary Union, „Portugal”. – <http://goo.gl/hyMy9h>

ERR Uudised, 11.11.2015, „Portugali opositsioon kukutas vähemusvalitsuse”. – <http://goo.gl/TB28DW>

PRANTSUSMAA. Mais andis

Rahvusassamblee heakskiidu eelnõule, mis annab riigile ulatuslikud volitused inimeste jälgimiseks. Seaduse koostanud rahvaesindaja Jean-Jacques Urvoas leidis, et Prantsusmaa on ainuke Lääne demokraatia, kel puudub jälgimisoperatsioone reguleeriv õiguslik raamistik. Rahvusassamblees toetas eelnõu 438, vastu oli 86 saadikut. Poolt olid nii Rahvaliidu liikmed kui ka Sotsialistliku Partei liikmed, vastu Rohelised ja Radikaalne Vasakpartei. Inimõigusrühmituste hinnangul on seadus ebamäärane ja rikub privaatsust. Seaduse kiitsid heaks ka Senat ning Konstitutsioonikohus. See lubab luureteenistustel kohtuniku loata paigutada salvestamistehnikat kahtlusaluste kodudesse ning jälgimisseadmeid autodesse. Lisaks peavad kommunikatsiooni- ja veebiettevoetted lubama luureteenistustel koguda kõikide internetikasutajate metaandmeid, mida säilitatakse kuni viis aastat.

AFP-BNS, 13.04.2015, „Prantsuse parlament asus arutama pühasõdalaste jälgimisseadusi”.

AFP-BNS, 05.05.2015, „Prantsuse parlament kiitis jälgimisseaduse heaks”.

Jurist, 24.07.2015, „France top court rules surveillance law constitutional”. – <http://goo.gl/iiscdp>

Parlament kiitis heaks kokkuleppe Ameerika Ühendriikidega, mille alusel nõustub Prantsusmaa maksa ühtekokku 60 miljonit dollarit kompensatsiooni välismaalastele, kes Teise maailmasõja ajal toimetati natside koonduslaagritesse prantsuse kaubavagunites – ligi 76 000 juuti, kellest pääses eluga ligikaudu 3000 inimest. Hüvitist saab taotleda mitu tuhat inimest, teiste seas saavad seda teha Iisraeli, Kanada

ja USA kodanikud. Prantsuse valitsus on juba maksnud hüvitisi Prantsuse kodanikele, kes kannatasid holokausti tõttu. Leping jõustus novembri algul.

AFP-BNS, 25.06.2015, „Prantsusmaa maksab hüvitist sõjajärgsete inimvedude ohvritele”.

The Guardian, 03.11.2015, „France to pay \$60m into compensation fund for US victims of Holocaust”. – <http://goo.gl/DTVgZQ>

Juulis külastasid Krimmi poolsaart kümme parlamendisaadikut Prantsuse parlamendi mõlemast kojast. Delegatsiooni juht Thierry Mariani väitis, et poolsaart pole okupeeritud ning selle inimesed elavad vaba ja õnnelikku elu. Esindajad alustasid visiiti Moskvast ning külastasid seejärel ka Krimmi poolsaart, mis kutsus esile nii Ukraina kui ka Prantsusmaa valitsuse pahameele. Visiidi tagajärjel määrasid Ukraina võimud neile saadikutele kolmeks aastaks sisenemiskeelu.

Interfax-BNS, 24.07.2015, „Prantsuse parlamendisaadikud külastasid Krimmi poolsaart”.

Interfax-BNS, 30.07.2015, „Krimmi külastanud Prantsuse parlamendiliikmeid ei lubata Ukrainasse”.

SAKSAMAA. Kevadel toimunud küberrünnaku tõttu uuendas Bundestag oma arvutisüsteemi. Bundestagi ametnikud täheldasid mais, et nende arvutitesse on häkitud. Häkkerid said ligipääsu nn Trooja hobuse abil, kahtlustati Venemaa häkkerid. Info juhtunu kohta oli ebatäielik, isegi kõigile parlamendiliikmetele ei antud toimunust täit ülevaadet. Augustis suleti arvutisüsteem mitmeks päevaks hooldustöödeks, kuid spetsialistid soovitasid see täielikult asendada.

The Local, 11.06.2015, „Hackers ruin Bundestag computer network”. – <http://goo.gl/1FsAKv>

Deutsche Welle, 20.08.2015, „Bundestag IT system shut down after hacker attack”. – <http://goo.gl/H7pfQ4>

Sügisel võttis parlament kiiresti vastu seadusemuudatuse, mis teeb võimudele lihtsamaks Albaaniast, Kosovost ja Montenegrost saabunud varjupaigataotlejate tagasisaatmise. Seadusandjad

liigitasid need kolm Balkanimaad turvaliste riikide hulka, kus austatakse inimõigusi. Enneolematu pagulastetultvaga ülejutatud Euroopas soovivad teisedki riigid muuta varjupaiga taotlemise vähem atraktiivseks. Saksamaa kavatses poliitilistele asüüliireeglitele mittevastavad isikud kiiresti tagasi saata.

Novinite, 24.10.2015, „Germany puts in place tougher asylum rules”. – <http://goo.gl/9SPG8X>

SLOVEENIA. Oktoobris kiitis parlament 66 poolt- ja 5 vastuhäälega heaks sõjaväe volituste suurendamise migrantide tulva ohjamiseks. Parlament andis sõjaväele loa sarnaselt politseiga hoiatada, suunata ja ajutiselt piirata isikute liikumist ning tegeleda rahvahulkade kontrollimisega. Seadus sätestab, et uusi meetmeid on võimalik eriolukorras jõustada kolmeks kuuks võimalusega nende kehtivust pikendada. Sloveenia sõjavägi pakub juba Horvaatia piiril politseile logistilist tuge. Ungari otsus sulgeda piir Serbia ja Horvaatiaga suurendas rändesurvet Sloveenia piiril.

AP-BNS, 21.10.2015, „Sloveenia parlament suurendas rändetultvaga seoses sõjaväe volitusi”.

SOOME. Aprillis toimunud Eduskunna valimistel sai enim hääli neli aastat opositsioonis olnud Keskerakond Juha Sipilä juhtimisel. Keskerakond sai 49, teiseks tulnud Põlissoomlased 38, seni valitsust juhtinud Koonderakond 37 ning neljandaks jäänud sotsiaaldemokraadid 34 kohta. Valimised olid edukad ka rohelistele, kellel õnnestus saada olemasolevale kümnele viis parlamendikohta juurde. Valimisaktiivsus oli 70,1 protsenti. Eduskunna esimeheks valiti Põlissoomlaste liige Maria Lohela. Valitsuse moodustas Juha Sipilä.

Vaalit.fi, „Eduskuntavaalit 2015 – Tulos – Koko maa”. – <http://goo.gl/xCl0oY>

STT-BNS, 29.05.2015, „Soome parlamendi spiiikriks valiti Põlissoomlaste Maria Lohela”.

STT-BNS, 04.06.2015, „Soome parlament avaldas uuele valitsusele usaldust”.

Aprillis oli Eduskunna veebileht korduvalt teenusetõkestuse rünnaku sihtmärgiks. Eduskunna veebilehed töötasid rünnaku toimepanemise ajal aeglaselt või hangusid täiesti. Mais sattusid küberrünnaku ohvriks ka ametist lahkuv peaministri Alexander Stubbi veebilehed.

STT-BNS, 08.05.2015, „Soome peaministri veebilehed sattusid küberrünnaku ohvriks”.

SUURBRITANNIA. Mais toimusid alamkoja valimised. Peaminister David Cameroni konservatiivid said 650-liikmelises alamkojas 330, Leiboristlik Partei 232, Šoti Rahvuspartei (SNP) 56 (seni 6 kohta), Liberaaldemokraadid 8 kohta (eelmisses koosseisus 57). Valimisdebat keskendus miinimumpalgale, tervishoiule, haridusele ja immigratsioonile, samuti Šotimaa staatusele Suurbritannias ja Euroopa Liitu kuulumisele. Valimisaktiivsus oli 66,9 protsenti. Valitsuse moodustas David Cameron.

Inter-Parliamentary Union, „United Kingdom”. – <http://goo.gl/k9qLWo>

Gov.uk, „Topic: Election 2015”. – <https://goo.gl/zB4Xay>

Septembris kiitis alamkoda heaks peaministri David Cameroni kavandatud rahvahääletuse riigi liikmesuse üle Euroopa Liidus ja saatis eelnõu edasi Lordide Kotta. Seadusandjad lükkasid tagasi valitsuse plaani leevendada reegleid, mille kohaselt on ministritel keelatud 28 päeva enne rahvahääletust esineda avaldustega, mis võiksid hääletustulemust mõjutada. Peaminister on lubanud Suurbritannia liikmesuse ELis rahvahääletusele panna hiljemalt 2017. aastal, aga see võib toimuda ka juba järgmisel aastal. Välisminister Philip Hammond ütles juunis parlamendis, et paljud britid tunnevad, et EL on muutunud nende hüvanguks tegutsevast ühendusest „millekski, mida surutakse neile peale”.

AFP-BNS, 09.06.2015, „Briti alamkoda toetas esimesel hääletusel EL-i referendumiseadust”.

AFP-AP-BNS, 08.09.2015, „Briti parlamendi alamkoda saatis EL-i referendumiseaduse ülemkotta”.

SÜÜRIA. Parlament kiitis heaks laenulepingu, mille alusel annab Iraan Süüriale miljardi dollari ulatuses krediiti. Tegemist on Iraani kolmanda laenuga alates Süüria konflikti puhkemisest 2011. aastal. Iraan on pakkunud Süüriale sõjalist ja rahalist abi alates ülestõusu puhkemisest.

AFP-BNS, 07.07.2015, „Süüria parlament kiitis heaks uue laenukokkuleppe Iraaniga“.

ŠVEITS. Oktoobris toimunud parlamendivalimistel saatis rekordiline edu riigi suurimat immigrandidevastast Šveitsi Rahvaparteid (SVP), mis sai 200kohalises alamkojas 65 kohta (eelmisel korral 54). Sotsialistid said 43 kohta ja Liberaalne Partei 33 kohta. Ülemkoja koosseis on endiselt ebaselge, paljudes kantonites toimub ka teine valimisvoor. 46kohalisel ülemkojal on sama suur seadusandlik võim kui alamkojal. Valimisdebattides on esil olnud pagulaskriis, küsitluste järgi peavad pooled šveitslased sisserännet riigi suurimaks väljakutseks. Valimisaktiivsus oli 48,4 protsenti.

AFP-BNS, 19.10.2015, „Šveitsi parlamendis läks enamusele parementsentrid“.

TAANI. Juunis toimunud ennetähtaegsed parlamendivalimised võitis parementsentristlik opositsioon, mis sai 179kohalises parlamendis 90 kohta vasakpoolse võimuliidu 85 koha vastu. Sotsiaaldemokraadid said 47, immigratsioonivastane Taani Rahvapartei 37 (eelmisel korral 22), Liberaalid (Venstre) 34 kohta. Vähemusvalitsuse moodustas Venstre juht Lars Løkke Rasmussen. Väiksema toetusega on Taanis olnud ainult 1973. aastal moodustatud Poul Hartlingi valitsus, millel oli parlamendis 22 kohta. Valimisdebat keskendus immigratsioonile, sotsiaalkulutustele, töökohtade loomisele ja majanduskasvule. Valimisaktiivsus oli 85,9 protsenti.

AFP-AP-BNS, 19.06.2015, „Taani parlamendivalimised võitis parementsentristlik opositsioon“.

Augustis võttis parlament vastu seadusemuudatused, millega vähendatakse pagulaste ja asüüliataotlejate hüvesid kuni poole võrra, kõige rohkem puudutab see üksi elavaid inimesi. Parlament võttis seaduse vastu napi häälteenamusega 56–50. Hääletus lõhestas valitsust, kuid seadus kiideti heaks immigratsioonivastase Taani Rahvapartei toetusel. Seadus on üks vahenditest, millega Taani uus valitsus püüab immigratsiooni piirata. Eelmisel aastal saabus Taani 14 000 asüüliataotlejat.

STT-BNS, 27.08.2015, „Taani kärbib pagulaste sotsiaalseid hüvesid poole võrra“.

TUNEESIA. Juulis kiitis parlament heaks uue terrorivastase seaduse, mis oli tingitud hiljutistest terrorirünnakutest. Juunis tapeti 38, märtsis 21 turisti, mõlema veretöö eest võttis vastutuse Islamiriik. Seaduse poolt hääletas 174 parlamendiliiget, vastuhääli ei antud. Seadust toetasid nii islamistlikud kui ka ilmalikud parteid, kuid vabauhendused kritiseerisid seda, sest seadus näeb terrorismi eest ette surmanuhtluse ning võimaldab kahtlusaluseid 15 päeva kinni pidada ilma advokaati tagamata. Seadus muudab lihtsamaks ka telefonide jälgimise ja avalikult väljendatud toetuse terrorismile vangistusega karistatavaks.

AFP-BNS, 24.07.2015, „Tuneesia parlament võttis vastu terrorivastase seaduse“.

UKRAINA. Ülemraada võttis vastu seaduse, millega keelustatakse „totalitaarse kommunistliku ja natsirežiimi“ sümbolid, sh tänavanimed, lipud, monumentid ja mälestustahvlid ning nende sümbolite valmistamine, levitamine ja avalik kasutamine, välja arvatud hariduslikul või teaduslikul eesmärgil ja surnuaedades, kus need juba leiduvad. Seadus mõistab hukka totalitaarse kommunistliku ja natsirežiimi Ukrainas ja keelab nende kuritegeliku iseloomu avaliku eitamise. Seaduse rikkumise eest on ette nähtud 5–10aastane vanglakaristus. Seaduse

vastuvõtmist toetas 450kohalises parlamendis 254 saadikut.

AFP-Interfax-BNS, 09.04.2015, „Ukraina parlament keelustas totalitaarsete režiimide ideoloogia“.

Augusti lõpul muutusid Ülemraada ees toimunud protestid vägivaldseks, hukkus kolm rahvuskaartlast. Kokkupõrked sadade meelevaldajate ning politsei ja rahvuskaartlaste vahel puhkesid ajal, mil Ülemraada kiitis esimesel lugemisel heaks separatistliku Ida-Ukraina autonoomiat suurendavad põhiseaduseparandused. Ukraina siseministeeriumi teatel vajas kokkupõrgete järel haiglaravi umbes 140 inimest, neist enamik korrakaitstjad.

AP-BNS, 01.09.2015, „Kiievi rahutuste ohvrite arv tõusis kolmeni“.

UNGARI. Juulis kiitis parlament ülekaalukalt heaks tara ehitamise piirile Serbiaga, millega sooviti pidurdada migrantide ja põgenike voolu riiki. Tara ehitamise poolt hääletas 151 ja vastu 41 parlamendiliiget. Tara kavandati nelja meetri kõrguse ja 175 kilomeetri pikkusena. Selle ehitamise idee käis juunis välja peaminister Viktor Orbán. Lisaks kiideti heaks varjupaigataotlemist puudutava seadusandluse karmistamine, millega taheti kiirendada menetlusprotsessi ja piirata taotlejate apellatsioonivõimalusi. Lisaks lubati sisserändajate kinnipidamine ajutistes laagrites. Viimase aasta jooksul on riiki saabunud umbes 100 000 põgenikku ja sisserändajat.

AFP-BNS, 06.07.2015, „Ungari parlament kiitis heaks tara ehitamise piirile Serbiaga“.

Septembris võttis parlament rekordiliselt suure sisserändajate arvu tõttu vastu uue migratsioonivastaste meetmete paketi. Abinõude seas on kolme aasta pikkune vanglakaristus inimestele, kes üritavad ületada Serbia piirile rajatud okastraattara ning transiitsoonide loomine piirialale, kus hoitakse asüülitaoitlejaid, kuni nende avaldusi menetletakse. Seadusandjad kuulutasid välja ka massiimmigratsiooni

põhjustatud kriisilukorra. Augustis jõudis Ungarisse üle 50 000 migrandi.

AFP-BNS, 04.09.2015, „Ungari parlament võttis vastu uued migratsioonivastased seadused“.

Septembris kiitis parlament kahekolmandikulise enamusega heaks armee ja politsei volituste laiendamise ebaseaduslike piiriületajate peatamiseks, sh sai sõjavägi õiguse kasutada relvi. Uus seadus lubab sõjaväel osaleda piirikontrollis, piirata isikuvabadusi ning kasutada elu ohtu seadmata relvi. Sõdurid saavad õiguse kontrollida dokumente ja arvatavaid illegaalseid immigrante kinni pidada. Politsei saab uue korraga sh õiguse siseneda eraisikute eluruumidesse eesmärgiga otsida ebaseaduslikult riiki sisenenuid. Uut korda rakendatakse piirkondades, kus massiline sisseränne on põhjustanud kriisilukorra. Peaminister Viktor Orbáni sõnul kaitseb Ungari oma piire kaitstes Euroopat.

AFP-BNS, 21.09.2015, „Ungari armee ja politsei said suuremad volitused piiriületajate vastu“.

UUS-MEREMAA. Juunis ronisid parlamendihoone katusele neli keskkonnaorganisatsiooni Greenpeace kogenud mägironijast aktivisti, kes protestisid valitsuse tegevusetuse vastu taastuvenergia ja kliimamuutuse valdkonnas. Meelevaldajad toimetasid katusele päikesepaneele ning rullisid lahti loosungi. Ametnikud meelevaldajatele katusele ei järgnenud.

AP-BNS, 25.06.2015, „Neli Greenpeace'i aktivisti ronisid Uus-Meremaa parlamendi katusele“.

VENEMAA. Riigiduuma võttis puutumatusse parlamendiliikmelt Ilja Ponomarjovilt, kes ainsa saadikuna hääletas eelmisel aastal Krimmi annekteerimise vastu. Duuma hääletas ülekaalukalt saadikupuutumatusse võtmise poolt prokuratuuri taotlusel, kes kahtlustas Ameerika Ühendriikides viibivat saadikut pettuses seoses tema tööga riiklikult rahastatavas Skolkovo fondis. Ponomarjov, kes oli üks 2011.–2012. aasta

valitsusvastaste protestide juhte, nimetas otsust poliitiliselt motiveerituks. Oktoobris andis Riigiduum heakskiidu kohtu otsusele võtta välisriigis viibiv Ponomarjov eeluurimiseks vahi alla kuni kriminaaljuurdluse lõpetamiseni. Otsuse poolt hääletas 417 saadikut, kolm oli vastu.

AP-BNS, 07.04.2015, „Riigiduum võttis Ilja Ponomarjovilt saadikupuutumatus“.

Interfax-BNS, 16.10.2015, „Vene Riigiduum andis loa Ponomarjovi eelvangistusse võtmisele“.

Aprillis ratifitseerisid nii Riigiduum kui ka Föderatsiooninõukogu Venemaa ja Hiina vahel sõlmitud gaasi tarnimise lepingu ja president Vladimir Putin allkirjastas selle. Nn idamarsruudi kokkulepe kehtib 30 aastat ja selle kohaselt peaks Venemaa hakkama aastas Hiinale tarnima 38 miljardit kuupmeetrit gaasi. Lisaks on Moskva ja Peking allkirjastanud nn läänesuunalise gaasitrassi memorandumid. See projekt näeb ette Lääne-Siberi gaasi tarnimist Hiinale Venemaa Kaug-Idast.

Interfax-BNS, 02.05.2015, „Putin jõustas Vene-Hiina idasuunalise gaasitrassi seaduse“.

Mais kiitis Riigiduum heaks „riigile soovimatute“ rahvusvaheliste vabaühenduste seaduse, mis on järjekordne samm aktivistide mahasurumiseks. Venemaa inimõiguste ombudsman on avaldanud eelnõule vastuseisu. Uus seadus lubab keelustada välismaised kodanikuühendused, milles nähakse ohtu Venemaa kaitsevõimele või põhiseaduslikule korrale ning võtta vastutusele nendega koostööd tegevaid kohalikke aktiviste. Keelatud organisatsioonidega koostööd tegevaid Venemaa kodanikke võib oodata suur rahatrahv ja kuni kuueaastane vangistus.

AFP-BNS, 19.05.2015, „Riigiduum kiitis heaks “soovimatute” välisvabaühenduste seaduse“.

Septembri lõpul esitas president Vladimir Putin Föderatsiooninõukogule ametliku palve vägede välismaale saatmiseks. Föderatsiooninõukogus anti otsuse poolt 162 häält, vastuhääli ei antud. Pärast loa saamist alustasid Venemaa lennukid õhulööke Süürias. Venemaa väitel reageeriti president Bashar al-Assadi abipalvele.

Interfax-AFP-BNS, 30.09.2015, „Putin soovib parlamendilt luba vägede saatmiseks välismaale“.

Reuters, 01.10.2015, „Russia begins Syria air strikes in its biggest Mideast intervention in decades“. – <http://goo.gl/xOqa9L>